

PRESENTACIÓ

El concepte de comerç ens apropa a la noció de l'intercanvi de productes naturals i elaborats i, per conseqüència, a la de les relacions socials entre poblacions diferents. A la vegada, implica la producció de béns i de serveis per realitzar aquest intercanvi.

El desenvolupament del comerç és paral·lel al desenvolupament de la tecnologia i està estretament imbricat amb el desenvolupament de les formes econòmico-socials. Els seus orígens ens menen a l'època de l'Homo sapiens arcaic un cop aquest ha descobert una manera òptima de tallar la pedra. Molt aviat descobrirà i necessitarà la millor matèria primera per fabricar les eines, que haurà d'anar a buscar arreu. Aquí serà el sílex d'una o altra varietat i més enllà serà l'obsidiana, minerals que no existeixen per tot el món i que caldrà cercar i/o intercanviar.

A la recerca de la matèria primera els productes es comencen a elaborar en els llocs d'origen i després circulen per tot Europa a través de xarxes comercials –primer seran caravanes i rutes, més tard s'inventarà la roda, el carro i el transport vehicular i seguirà el transport marítim. S'intercanviaran productes naturals –vagues, cereals, pedres precioses i fins i tot persones– per productes elaborats –eines, objectes d'ornamentació, més tard, a l'edat del Ferro, per productes com el vi o l'oli. S'originen els primers senders que formaran les principals vies de circulació i de comunicació entre les poblacions.

Amb l'extracció de les primeres matèries per a la fabricació d'eines s'inicia l'intercanvi de productes, s'origina el comerç, que implica forçosament la relació entre grups, la transacció en dues direccions, i esdevindrà el principal promotor dels canvis culturals que han marcat la història de la humanitat. Així per exemple, amb l'extracció de les primeres matèries per a la fabricació d'eines primer i d'armes després, s'inicia també la mineria i amb això la descoberta del metall i de la metal·lúrgia.

També sembla que la relació entre grups a través de l'intercanvi de productes va propiciar més diferències socials entre ells. L'increment de la producció i de l'especialització d'algunes comunitats en l'obtenció de matèries bàsiques per generar productes va modificar els sistemes d'intercanvi. Es creen els mercats i els centres de producció, recepció i distribució de béns. I també es crearan vincles de relació recíproca, clientelar o de servitud.

De tots aquests termes –desplaçament, obtenció de la matèria primera, circulació d'un objecte preciós o màgic, circulació de bens de prestigi, intercanvi de productes recíprocs i formació de centres de poder econòmic i mercats– que es van introduint o perfeccionant des dels grups caçadors-recolectors fins a societats protourbanes se'n parla d'una manera aproximativa en aquest dossier de la revista.